

Nr.727/C/1574/III-5/2016

5 iulie 2016

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.2246/1/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect rezolvarea de principiu a chestiunilor de drept dacă contestația formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală are caracter devolutiv integral și dacă în urma judecării acesteia poate fi pronunțată și soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.a din Codul de procedură penală

Prin încheierea din 27 mai 2016 pronunțată în dosarul nr.111186/299/2015, Tribunalul București – Secția I penală a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept:

„a. Contestația formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală are caracter devolutiv integral?

b. În urma judecării contestației formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală poate fi pronunțată și soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.a din Codul de procedură penală?”.

Urmare analizei de admisibilitate a sesizării efectuată în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, a rezultat că instanța care sesizează este Tribunalul București – Secția I penală, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost supusă examenului Înaltei

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. *Pentru argumentele ce vor fi arătate în continuare, cauza nu se mai află, însă, în cursul judecătii, fiind depășită etapa dezbaterilor pe fondul contestației, iar condiția referitoare la existența unei probleme de drept care să necesite interpretarea Înaltei Curți de Casație și Justiție nu este, nici aceasta, îndeplinită.*

Tribunalul, preluând susținerea recurentei, arată că, spre deosebire de judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond, care are obligația de a se pronunța și asupra temeiniciei plângerii, în afară de verificarea legalității administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, în cazul celui care judecă contestația, legea nu mai prevede în mod expres această obligație. Rejudecarea prevăzută în art.341 alin.10 din Codul de procedură penală este posibilă numai dacă excepțiile cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale au fost greșit soluționate. *Per a contrario*, în altă situație, rejudecarea plângerii nu este posibilă decât dacă se acceptă existența unui control devolutiv total.

În cauza ce formează obiectul prezentei dezlegări, prin încheierea de ședință din data de 25 februarie 2016 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 în dosarul nr.111186/299/2015, în temeiul art.341 alin.7 pct.2 din Codul de procedură penală, s-a constatat legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale privind pe inculpata C.A. și persoana vătămată S.A.G. și, în temeiul art.341 alin.7 pct.2 lit.c din același cod, s-a admis plângerea formulată de petentul S.A.G., s-a desființat ordonanța nr.5973/P/2008 din data de 15 iunie 2015 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București și s-a dispus începerea judecătii cu privire la inculpata C.A. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de ucidere din culpă prevăzută de art.192 alin.1 și 2 din Codul penal, cu aplicarea art.5 din același cod. Prin ordonanța nr.5973/P/2008 din 15 iunie 2015, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București a dispus, în baza art.315 alin.1 lit.b raportat la art.16 alin.1 lit.b din Codul de procedură penală, clasarea cauzei vizând săvârșirea infracțiunii de ucidere din culpă prevăzută de art.192 alin.1 și 2 din Codul penal, cu aplicarea art.5 din același cod de către intimata C.A. Împotriva acesteia a formulat plângere petentul S.A.G., tatăl numitei S.R.M.

Pentru a dispune astfel, judecătorul de cameră preliminară de la prima instanță a reținut că intimata C.A., medic specialist medicină internă în cadrul C.M.U., nu a acordat, la data de 20 aprilie 2007, îngrijirea medicală necesară în cauză, ceea ce a contribuit la agravarea stării de sănătate a numitei S.R.M. și a condus la decesul

acesteia, la data de 22 aprilie 2007. Asistența medicală a constat într-un consult clinic, rehidratare prin perfuzie cu ser fiziologic, prelevare de mostre biologice în vederea efectuării investigațiilor paraclinice (al căror rezultat urma a fi obținut trei zile mai târziu, la data de 23 aprilie 2007), programarea la un nou consult a doua zi prin prezentarea la C.M.U., unde intimata C.A. era de gardă și solicitarea unui consult psihiatric pentru data de 22 aprilie 2007. Diagnosticul prezumtiv a fost de „anorexie nervoasă în observație, sindrom cașectic”, numita S.R.M având o greutate de 39,5 kg la o înălțime de 1,65 m. (adică un indice de masă corporală de 14,33, știut fiind că un indice mai mic de 20 poate fi indiciul unor grave probleme de sănătate). La precedentul examen clinic, din 29 noiembrie 2004, numita S.R.M. avea o greutate de 43 kg, iar țesutul subcutanat slab reprezentat, denutriția cronică fiind dezvoltată în ultimele 3 luni anterioare decesului.

I. Dispoziții legale relevante

Potrivit art.341 alin.5, 5¹,7, 8-10 din Codul de procedură penală :

„(5) Plângerea se soluționează în camera de consiliu, cu participarea procurorului, prin încheiere motivată, pronunțată în camera de consiliu. Neprezentarea persoanelor citate conform alin. (2) nu împiedică soluționarea plângerii.

(5¹) Judecătorul de cameră preliminară, soluționând plângerea, verifică soluția atacată pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a oricăror înscrisuri noi prezentate.

(...)

(7) În cauzele în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară:

1. respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă;
2. verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancționează potrivit art. 280 - 282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și:

- a) respinge plângerea ca nefondată;
- b) admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a completa urmărirea penală;

c) admite plângerea, desființează soluția atacată și dispune începerea judecării cu privire la faptele și persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mișcare acțiunea penală, când probele legal administrate sunt suficiente, trimitând dosarul spre repartizare aleatorie;

d) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.

(...)

(8) Încheierea prin care s-a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la alin.6, alin.7 pct.1, pct.2 lit.a), b) și d) și alin.7¹ este definitivă.

(9) În cazul prevăzut la alin.7 pct.2 lit.c), în termen de 3 zile de la comunicarea încheierii procurorul, petentul și intimații pot face, motivat, contestație cu privire la modul de soluționare a excepțiilor privind legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale. Contestația nemotivată este inadmisibilă.

(10) Contestația se depune la judecătorul care a soluționat plângerea și se înaintează spre soluționare judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori, când instanța sesizată cu plângere este Înalta Curte de Casație și Justiție, completului competent potrivit legii, care o soluționează în camera de consiliu, cu citarea petentului și a intimaților și cu participarea procurorului, prin încheiere motivată, pronunțată în camera de consiliu, putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge contestația ca tardivă, inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată, și menține dispoziția de începere a judecării;

b) admite contestația, desființează încheierea și rejudecă plângerea potrivit alin.7 pct.2, dacă excepțiile cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale au fost greșit soluționate."

II.1. Cu privire la admisibilitatea sesizării, sub aspectul respectării cerinței ca problema de drept a cărei interpretare se solicită să se ivească în cursul judecării.

Dacă prin pronunțarea pe fondul sesizării în cauza ce a format obiectul dosarului nr.2370/1/2015/HP/P instanța supremă a tranșat, implicit, și întrebarea de a ști dacă într-o cauză dedusă judecării judecătorului de cameră preliminară se poate uza de procedura prevăzută de art.475 din Codul de procedură penală¹, rămâne de

¹ Prin decizia nr.33 din 11 decembrie 2015 s-a stabilit că, în aplicarea dispozițiilor art.341 alin.6 lit.c din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea plângerii împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală poate dispune admiterea plângerii și schimbarea soluției de renunțare la

interes a lămuri sensul sintagmei „*în cursul judecării*” din cuprinsul textului legal mai sus indicat. Aceasta deoarece recurgerea la această procedură își vedește utilitatea doar dacă cursul judecării este întrerupt cel târziu în etapa dezbaterilor. Că este așa o demonstrează dispozițiile art.476 alin.2 fraza a II-a din Codul de procedură penală potrivit căruia, în cazul în care nu s-a dispus suspendarea odată cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar cercetarea judecătorească este finalizată înainte de pronunțarea unei hotărâri prealabile, *„instanța suspendă dezbaterile până la pronunțarea deciziei prevăzute la art.477 alin.1 din Codul de procedură penală”*. Necesitatea suspendării dezbaterilor derivă din însuși scopul mecanismului hotărârii prealabile, adică existența unei chestiuni de drept care condiționează soluționarea pe fond a cauzei și a cărei lămurire necesită intervenția instanței supreme, astfel că dezbaterile nu se pot încheia în absența pronunțării unei decizii de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

În cauză, instanța de trimitere, după ce a luat concluziile contestatoarei, intimatului și procurorului asupra excepției de neconstituționalitate și a cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, *a solicitat să se pună concluzii și pe fondul contestației formulate, asupra căruia au pus concluzii atât contestatoarea și intimatul, cât și procurorul. Rezultă prin aceasta nu doar că cercetarea judecătorească a fost finalizată, dar și că dezbaterile asupra fondului contestației s-au încheiat, cauza trecând într-o nouă etapă, cea a deliberării*. Deși în cuprinsul dispozitivului Tribunalul arată că suspendă dezbaterile până la pronunțarea hotărârii prealabile, este vădit că trimiterea la dispozițiile art.476 alin.2 fraza a II-a din Codul de procedură penală este formală, *odată încheiate dezbaterile, suspendarea acestora apărând ca lipsită de obiect*. De altminteri, în finalul considerentelor, însăși instanța de trimitere constată că „dezbaterile au fost chiar încheiate” (a se vedea fila 22 paragraful 2 din încheierea de sesizare).

Pentru motivele invocate, după orice regulă de interpretare, gramaticală, teleologică sau sistematică, s-ar analiza mecanismul hotărârii prealabile, rezultă că sesizarea instanței supreme este limitată în timp de momentul începerii dezbaterilor, astfel impunându-se înțeles sensul sintagmei „*în cursul judecării*” din cuprinsul art.475 din Codul de procedură penală, câtă vreme nu doar hotărârea instanței este condiționată de soluția instanței supreme, dar și concluziile părților și ale procurorului depind de aceasta.

urmărirea penală în soluția de clasare, atunci când petentul invocă unul din temeiurile de drept care atrag drept consecință imediată pronunțarea unei soluții de clasare.

2. Cu privire la admisibilitatea sesizării, sub aspectul respectării cerinței de a exista o chestiune de drept care trebuie deslușită de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pentru îndeplinirea acestei condiții impuse de art.475 din Codul de procedură penală este necesar ca dispozițiile de drept substanțial sau procedural apreciate ca necesitând lămurire din partea instanței supreme să fie **neclare, neinteligibile sau echivoce, susceptibile a primi mai multe interpretări.**

În jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală s-a statuat că „sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție conform art.475 din Codul de procedură penală trebuie efectuată doar în situația în care, în cursul soluționării unei cauze penale, se pune problema interpretării și aplicării unor dispoziții legale neclare, echivoce, care ar putea da naștere mai multor soluții. Interpretarea urmărește cunoașterea înțeleșului exact al normei, clarificarea sensului și scopului acesteia, așa încât procedura prealabilă nu poate fi folosită în cazul în care aplicarea corectă a dreptului se impune într-un mod atât de evident, încât nu lasă loc de îndoială cu privire la modul de soluționare a întrebării adresate” (decizia nr.5 din 10 februarie 2016, pronunțată în dosarul nr.4513/1/2015).

În mod identic s-a statuat, și în jurisprudența Secțiilor Unite, arătându-se, în motivarea respingerii recursului în interesul legii, spre exemplificare, că *nu se poate considera chestiunea de drept supusă examinării ca susceptibilă de a fi soluționată diferit de instanțele judecătorești cât timp dispozițiile legale reglementează cu claritate neinterpretabilă o anumită conduită* (decizia nr.16 din 6 aprilie 2009, pronunțată în dosarul nr.4/2009), respectiv că *reglementarea legală este lipsită de echivoc* (decizia nr.18 din 15 iunie 2009, pronunțată în dosarul nr.7/2009).

În cauză, o simplă lectură a textelor legale a căror interpretare se solicită este suficientă pentru a înțelege voința legiuitorului, o intervenție din partea instanței supreme nefiind necesară.

În fine, mai merită menționat și că, potrivit art.476 alin.1 fraza ultimă din Codul de procedură penală, „dacă prin încheiere se dispune sesizarea, aceasta va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 475, punctul de vedere al completului de judecată și al părților”. În speță, **încheierea de sesizare este cu desăvârșire nemotivată sub aspectul expunerii punctului de vedere al completului de judecată, simpla reproducere a normei aplicabile, nesatisfăcând cerința textului legal.**

Distinct de cele mai sus arătate, punctual, cu privire la fiecare dintre problemele de drept ridicate, se mai impun câteva considerații particulare:

a. Cu privire la chestiunea de drept dacă contestația formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală are caracter devolutiv integral.

Dispozițiile art.341 alin.9 din Codul de procedură penală prevăd explicit care sunt limitele în care procurorul, petentul și intimații pot face contestație împotriva încheierii prin care s-a pronunțat soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.c din același cod. ***Aceasta poate viza doar „modul de soluționare a excepțiilor privind legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale”.***

Caracterul devolutiv al unei căi de atac este definit de legiuitor în art.417 alin.2 din Codul de procedură penală ca fiind obligația instanței care soluționează apelul de a examina cauza sub toate aspectele de fapt și de drept în afara temeiurilor invocate și a cererilor formulate de apelant, devoluția fiind, în cazul apelului, integrală și în art.442 alin.2 din Codul de procedură penală, care prevede caracterul devolutiv al recursului în casație, devoluția, în cazul acestuia, fiind limitată la cazurile de casare. La soluționarea contestației împotriva încheierii prin care plângerea a fost admisă, judecătorul de cameră preliminară nu examinează fondul cauzei, ci are a se pronunța ***exclusiv*** asupra legalității administrării probelor și a efectuării urmăririi penale.

În opinia noastră, atât dispozițiile alin.9, cât și cele ale alin.7 din art.341 din Codul de procedură penală sunt clare și explicite, nejustificând o interpretare de către Înalta Curte de Casație și Justiție. Existența sau inexistența unui efect devolutiv și limitele acestuia în cazul contestației ar putea, eventual, forma obiectul unor dezbateri doctrinare, însă rolul instanței supreme, stabilit de legiuitor în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile, ***„nu este de a oferi studii, note sau opinii consultative asupra unor probleme de drept generale sau ipotetice”***, astfel cum în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală s-a statuat (decizia nr.8 din 30 martie 2016, pronunțată în dosarul nr.558/1/2016).

Concluzionând, apreciem că în procedura de judecată a contestației împotriva încheierii prin care plângerea a fost admisă ***este clar exprimată voința legiuitorului*** de a păstra corespondența cu procedura camerei preliminare pentru a nu priva subiecții procesuali de drepturile pe care le-ar fi avut dacă procurorul ar fi dispus trimiterea în judecată și în cazul în care această soluție este consecința admiterii plângerii. Tot astfel cum în cazul celei dintâi judecătorul care soluționează contestația are a se pronunța asupra aspectelor deja dezbătute în primul grad de jurisdicție, neputându-se formula alte cereri sau excepții privind urmărirea penală în afara celor invocate inițial, și în cazul secunde ***judecătorul de cameră preliminară va examina numai modul în care cererile și excepțiile au fost soluționate la fond***. În cazul în care va aprecia criticile întemeiate, va proceda și la rejudecarea plângerii, ***„raportând de***

această dată soluția procurorului la noua configurare a actelor de urmărire penală reținute în urma controlului judiciar ca fiind legale”².

b. Cu privire la chestiunea de drept dacă în urma judecării contestației formulate în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală poate fi pronunțată și soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.a din Codul de procedură penală.

Dispozițiile art.341 alin.10 lit.b din Codul de procedură penală prevăd explicit și neechivoc care sunt soluțiile pe care judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau completul competent din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au a le pronunța în cazul admiterii contestației împotriva încheierii prin care plângerea petentului a fost admisă, soluția procurorului desființată și, urmare constatării că probele legal administrate sunt suficiente, dispusă începerea judecării. Astfel, textul invocat prevede că judecătorul de cameră preliminară „admite contestația, desființează încheierea și **rejudecă plângerea potrivit alin.7 pct.2**, dacă excepțiile cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale au fost greșit soluționate”.

Întrebarea Tribunalului dacă trimiterea explicită făcută la art.341 alin.7 pct.2 din Codul de procedură penală o include și pe cea la art.341 alin.7 pct.2 lit.a din același cod este gratuită.

Prin trimiterea la art.341 alin.7 pct.2 în integralitatea sa, este evident că intenția legiuitorului a fost să dea instanței de control judiciar posibilitatea ca, în urma propriei verificări a legalității administrării probelor și efectuării urmăririi penale, precum și **a constatării că excepțiile cu privire la acestea au fost greșit soluționate**, să excludă probele nelegal administrate ori, după caz, să sancționeze cu nulitatea actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și, consecutiv admiterii contestației și desființării încheierii atacate, să dispună **oricare** dintre soluțiile prevăzute de art. 341 alin.7 pct.2 din Codul de procedură penală, respectiv:

- **să respingă plângerea ca nefondată** (când nu există probe suficiente care să permită începerea judecării și nu se impune completarea urmăririi penale),
- **să admită plângerea, să desființeze soluția atacată și să trimită motivat cauza la procuror pentru a completa urmărirea penală** (când nu există probe suficiente care să permită începerea judecării și se impune completarea urmăririi penale),

² I.Kuglay în M.Udroiu (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, Editura C.H.Beck, București, 2015, pag.897.

- să admită și acesta plângerea, să desființeze soluția atacată și să dispună începerea judecării (când există în continuare probe suficiente care să permită începerea judecării, chiar după ce a exclus unele probe nelegal administrate ori a sancționat cu nulitatea unele acte de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii sau, dimpotrivă, a constatat legalitatea administrării unora dintre probele ori a efectuării unora dintre actele de urmărire penală greșit înlăturate de judecătorul fondului),
- să admită plângerea și să schimbe temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea (când nu există probe suficiente care să permită începerea judecării și nu se impune completarea urmăririi penale).

Concluzionând, cum textul legal a cărui interpretare se solicită este clar, univoc, nicio altă interpretare nefiind posibilă, intervenția instanței supreme prin mecanismul întrebării prealabile nu se justifică.

Pentru argumentele ce preced, nefiind îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării, în temeiul art.475 – 477 din Codul de procedură penală, *vă solicităm să respingeți ca inadmisibilă* sesizarea prin care Tribunalul București – Secția I penală a solicitat pronunțarea unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept:

„a. Contestația formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală are caracter devolutiv integral?

b. În urma judecării contestației formulată în temeiul art.341 alin.9 din Codul de procedură penală poate fi pronunțată și soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.a din Codul de procedură penală?”.

**PROCUROR GENERAL,
Augustin LAZĂR**